

AKP ve MÜSLÜMANLAR

ARGE Analiz
**AKP ve
MÜSLÜMANLAR**

Hazırlayan: Yusuf ŞANLI

İletişim

ARGE Enstitü
Yüksel Caddesi İnkilab sokak 26/11 Kızılay Çankaya Ankara Türkiye
0 312 418 64 46
www.argeenstitu.org / info@argeenstitu.org

ARGE Analiz
AKP ve
MÜSLÜMANLAR

İçindekiler

Giriş	6
AKP'nin Tarihçesi	8
İslamcılığın Geçirdiği Süreç	10
Muhalefet mi? İktidar mı?	12
Değişim mi? Aynileşme mi?	14
Radikalizmden Liberalizme	15
AK Türkler, Beyaz Türkler	17
AKP Dış Politikası ve İlmli İslam Projesi	18
Müslümanların Kazanımları/Kayıpları	20
Atasoy MÜFTÜOĞLU'ndan Özel Not	23
Röportajlar	25
Rıdvan Kaya	25
Süleyman Arslantaş	27
Burhan Kavuncu	28
Sonuç	30
Faydalanılan Kaynaklar ve Katkıda Bulunanlar	31

Giriş

“AKP ve Müslümanlar” başlığıyla ele aldığımız bu etkileşim ve değişim yumağında; Müslümanların geçirdiği süreci, taşıdıkları iktidar arzusunu, sistemle bütünleşmelerini, kazanımlarını ve kayıplarını irdelemeye çalıştık. Gerçekleştirdiğimiz röportajlar ve yaptığımız alıntılarla zenginleştirmeye çalıştığımız analizimizde, Müslümanların zihin karışıklıklarına cevap bulmaya gayret ettik.

Gelinen bu süreçte, AKP ve temsil ettiği akımdan ziyade Müslümanların ne yaptığı ve nereye doğru yol aldığı önem kazanmış durumdadır. Muhafazakâr kesimin ihtiyaçlarına cevap olacağı beklentisiyle toplumsal bir desteği arkasına alan ve değişim söylemleriyle meydana çıkılan bu yolda, AKP ve yoldaşlarının değişim dinamiklerini irdelemek gerekmektedir. Geleneksel yapıların handikaplarını tespit edip gidermenin, toplumsal üretkenliği arttırmanın, ilerlemeye ve değişime açık olmanın çağımızın zarureti olduğu aşikârdır. Önemli olan nokta, toplumsal bir gerçek olan bu ihtiyacın iç dinamiklerle mi yoksa dış dinamiklerle mi yönlendirilip şekillendirileceğidir. AKP'nin bayraktarlığını yaptığı bu değişim hamlesinin dinamiklerinin Doğu veya İslam kültür ve medeniyetinden neşet ettiğini söylemek zor. Ki; iktidarın kullandığı dilin, iktisadî ve siyasi hamlelerin hangi minvalde hayat bulduğu ve yöntemleri, bizlere bu değişimin kökeninde küresel değerlerin olduğunun ipuçlarını vermektedir. BOP ve MİP gibi uzak kıtada projelendirilen girişimlerin eş-başkanlığını üstlenen Erdoğan, beslediği kaynakları tevile yer bırakmayacak şekilde göstermektedir.

*“Değişim; İslamî kesimin maruz kaldığı baskılar ve yaşadığı etkileşimler sonucu temel olarak demokrasi, insan hakları, özgürlük gibi evrensel değerlerle tanışma, bunları içselleştirme ve kimliğinin parçası kılma şemsiyesi altında gerçekleşmiştir. İslamî kimlik ile demokrasi, insan hakları, özgürlük ve laiklik kavramları arasındaki ilişkiler bu kesimde yaşanan değişimin kilometre taşlarından birini oluşturmaktadır.”*Ali Bayramoğlu'nun değişimle ilgili söylediği bu sözler, Müslümanların geçirdiği bu etkileşim sürecinde edilgen kaldıkları için faydadan çok zarar gördüklerini ve dejenerasyona uğradıklarını gösteriyor. Açılan özgürlük alanlarından elde ettiğimiz somut kazanımlarımız yanında manevî ve kültürel kayıplarımız ne yazık ki görmezden geliniyor. Dönüşüme direndiği için marjinalleştirilen *siyasal İslam* müttesiplerinin sesini kısarak, “özgürlük alanı açma” söylemleri ve doğurdıkları bu algıyla her yolu mubah gören bir mantaliteyle Müslümanları sisteme entegre etme

çabaları hat safhadadır. İktidarın bu politikalarına karşı direnmenin tek yolu, iktidar mücadelesine alet olmadan sergileyeceğimiz İslamî bir muhalefetten geçer. Dünya çapında, *küresel liberalizm* olarak tanımlanan bu aynileşme çarkında Müslümanlar özgün ve özgür hareket ederek sergileyecekleri muhalefetle dünya halklarına alternatif üretmek zorundadırlar.

II. Atatürk olarak tanımlanan Recep Tayyip Erdoğan önderliğinde AK Türklerin gayretleriyle gerçekleşen uluslararası dinamiklere uyum ve Türkiye başta olmak üzere topyekun bir İslam dünyasına taşınmak istenen ılımlı İslam projesinin hayatiyet kazandırıldığı günümüzde, Müslümanların durması gereken yeri aradığımız bu analizde yukarıda ifade ettiğimiz sorunlara/sorulara cevap bulmaya, farkındalık sağlayarak küçük de olsa bir katkıda bulunmaya çalışacağız.

AKP'nin Tarihçesi

Başta, AKP'nin kurulum dinamiklerine göz atmak gerekiyor. Erdoğan ve çevresinin 28 Şubat öncesindeki düşünceleri/söylemleri ile şimdilerdeki düşünceleri/söylemleri arasındaki farklılığı iyi irdelemek gerekiyor. Erdoğan ve Gül'ün hocalarıyla yaşadığı ayrışmadan kaynaklı kopuşun nedenleriyle, yenilikleri inşa ederkenki düşünce ve dinamikler doğru orantılıdır. İç dinamiklerdeki bu ayrışmanın asıl nedeni uluslararası ihtiyacın bir yansımasıdır. İçte kapanık sınırlı örgütlenmelerden ve ulus devlet yapılarından sıyrılıp küresel bir dünya düzenine doğru alınan bu yolda Türkiye'nin değişim göstermemesi mümkün değildi. Liberalizm eksenli gelişen bu değişim sürecini, Özal'ın attığı tohumları toplayan Erdoğan şekillendirmiştir. Ancak, mevcut statükonun çıkmazlarının değiştirilemediği bazı noktalarda garip bir şekilde statüko bekçiliğine soyunulduğu bile görülmektedir. Ayrıca, Milli Görüş hareketi özelinde İslamî potansiyelden beslenerek iktidara gelen AKP, kendi kadroları başta olmak üzere (bu potansiyelin mevcut olduğu) muhafazakâr halkı devletçi bir algıya büründürmüştür.

AKP'nin kurucu kadrolarının, Refah Partisi'nde dava arkadaşlığı yaptığı hocası, ağabeyleri ve arkadaşlarıyla Fazilet Partisi'ndeki sorun ve çatlaklar yüzünden Saadet Partisi'nde yolları hiç birleşmedi. Her şeye rağmen aksini iddia etseler bile, AKP'yi iktidar yapan Milli Görüş geleneği ve misyonudur. Milli Görüş bir mektep ve bir kitle partisi/hareketidir; bu tabanı göz ardı ederek sadece liberal söylemlerle iktidara geldiğini iddia etmek gelinen yere ihanettir. Ve zaten Erdoğan'ı Erdoğan yapan Milli Görüş mektebidir. Bu tabandan beslenen AKP içerisinde, mektepten çıkıştan ziyade revize ettik söylemleri revaçtadır. Bu değişim sürecinde Saadet Partisi'ni gelenekçiler, AKP'yi ise reformistler temsil etmektedir.

Fazilet Partisi'nin kapatılmasına müteakip kurulan Saadet Partisi'yle bütünleşmeyi reddedip yeni bir oluşum içerisine giren Erdoğan ve Gül ikilisi, 14 Ağustos 2001 tarihinde kurdukları AKP ile girdikleri 3 Kasım 2002 seçimlerinde en yüksek oyu almış ve Abdullah Gül başkanlığında 58. Hükümeti kurmuşlardır. O dönemde, aldığı bir ceza nedeni ile kabine ve TBMM'de yer alamayan Genel Başkan Recep Tayyip Erdoğan, CHP dâhil mecliste varılan uzlaşma sonucunda yapılan bir Anayasa değişikliği ile yasağı kaldırılarak 8 Mart 2003 tarihinde yapılan yenileme seçimlerinde

Siirt'ten milletvekili seçilerek Meclis'e girmiştir. Partinin kahir ekseriyeti Milli Görüş geleneğinden gelmekle beraber, merkezi temsil ettiğini söyleyen hareketin bünyesini merkez sağ ve soldan gelen sosyal demokrat, milliyetçi, eski İslamcı, sosyalist ve liberal şahsiyetler teşkil etmişlerdir. AKP, CHP tarafından şeriat yanlısı olmakla, Saadet Partisi tarafından muhafazakâr tabanın taleplerine göz kapamakla, Milliyetçi Hareket Partisi tarafından millî çıkarılardan taviz vermekle ve İslamî muhalefet tarafından ise tevhidî kavramları dejenere etmekle suçlanmış ve suçlanmaya devam edilmektedir.

2002'deki genel seçimler sonrasında 2004 yılında yapılan yerel seçimlerde %41.67'lik oyla birinci parti olan AKP, 15 büyükşehir belediyesinden 11'ini alarak Türkiye çapında bir başarıya imza atarak yoluna devam etmiştir. 22 Temmuz 2007 genel seçimlerinde ise %46,7'lik bir oyla ikinci zaferini ilan eden AKP, 12 Haziran 2011 seçimlerinde kendilerinin bile tahayyül edemeyecekleri bir zaferle 3 seçimde üst üste kazanarak, %50'lik bir oyla deyim yerindeyse tarih yazmıştır.

Milli Görüş gömleğini çıkarttığını defalarca sarf eden Erdoğan ve çevresindeki zümre, yine defalarca İslamî bir kimlik ve fikriyatla hareket etmediklerini söylemelerine rağmen halkın bilinçaltında geçmişteki söylemlerden kalan kırıntılar silinememekte, AKP ve Erdoğan'ı İslamî bir profile sığdırma çabalarından vazgeçilememektedir. Ki her fırsatta laikliğin koruyucusu olduğunu sarf ederek Türkiye Cumhuriyeti'nin laik, demokratik, sosyal bir hukuk devleti olduğunu söyleyen Recep Tayyip Erdoğan, ne Kemalist odakları ne de kendisine canı gönülden inanan bu halkı inandırabilmiştir.

AKP'nin Zaferinin Nedenleri/Gerekçeleri/Dinamikleri

İç ve dış unsurları analiz etmeden AKP'nin doğum sürecini kavrayamayız. İç politikadaki acizyet iktisadî, siyasî ve toplumsal bir arayış doğurmuştur. Elde ettiği zaferde, ardı ardına gelen krizlerle hayatından bezmiş halk nezdinde AKP'nin umut arayışına tekabül etmesi belirleyici bir rol oynamıştır. Anasol-D hükümeti ve sonrasında Bülent Ecevit dönemindeki iktisadi ve siyasi çıkmazlar/hatalar/acizyetler ışığında halkın yenilik arayışı AKP'nin yükselişini sağlamıştır, yani çok kısa bir sürede kurulup seçimlere katılan bu partinin kendi başarısından dolayı değil iç politikanın konjonktürel şartlarından dolayı böyle bir ihtiyaç hâsıl olmuştur. Ecevit hükümeti döneminde uluslar arası platformdaki hasta adam psikolojisi ve reel politikadaki başarısızlık Türkiye'yi itibarsızlaştırmış ve Türkiye'nin meşruiyetinin yeniden sağlanması isteği ile dış politikada söz sahibi olma yetisinin sifra inmesi yeni arayışlar doğurmuştur. En önemlisi ise, Dünyada ulus devlet yapılarının çatırdaması ve küresel bir liberalizm rüzgârının esmesi Türkiye'deki söylem ve siyaseti doğrudan etkilemiştir.

Tarihin her evresinde olduğu gibi bu liberal çağda da siyasette kişi merkezli politikalar geçerlidir ve Türkiye'de de, gelişmekte olan diğer ülkelerdeki gibi kadro kalitesine ya da projelere değil de kişi üzerine dayalı bir yapı kurulmuştur. AKP, Erdoğan'ın mağduriyeti üzerine kurulu bir partidir. Okuduğu bir şiir dolayısıyla 8 aylık bir cezaevi süreci sonrasında toplumsal bir sempati kazanan Recep Tayyip Erdoğan'ı ister istemez sistemin kendisi doğurmuş oldu. Bu sosyo-psikolojik fırsatı iyi kullanan Erdoğan ise kaçınılmaz olarak iktidara yürüdü. Bugüne kadar zafer üstüne zafer kazanan Erdoğan, şimdiye kadar kurduğu parlamento ve kabinelerde liyakatten ziyade kendine itaat üzerine bir sistem kurmuştur. İnsanoğlunun en büyük düşmanı olan 'ene'si Erdoğan'ı da yenmiş ve gerçek

iktidarı elinden almıştır. Şimdilerde reel politiğin sıkça zikrettiği parti içi demokrasiden söz etmek mümkün olmadığı gibi, toplumsal anlamda halktan ve STK'lardan gelen eleştirileri değerlendirmeye almak bir yana dursun bastırma içgüdüleriyle hareket edilmektedir. Erdoğan sorgulanamaz bir merciye oturtulduğu için Erdoğan tekelinde toplanan parti siyasetinin nereye doğru gittiği sorgulanmalıdır. Otokrasiye doğru yol alan bu tehlikeli gidişata birilerinin dur demesi gerekmektedir. Aksi takdirde tarih tekerrür ederek hayatın gerçek yüzünü Erdoğan'a da bizlere de gösterecektir. Hâlihazırda Erdoğan'ın rahatsızlığı ve iddialara göre kanser olma şüphesi üzerine başta Abdullah Gül, Bülent Arınç, Cemil Çiçek ve parti içerisindeki diğer çatlak seslerin yükseldiğini görmekteyiz. Bu türden bir iktidar mücadelesinin kazananı yoktur. Tarihte her imparatorluğun, her ideolojinin, her akımın, her iktidarın, her rüzgârın bir sonu olduğu gibi yakın bir gelecekte AKP rüzgârının da sonu gelecek gibi gözükmektedir.

AKP'nin Devletleşme Serüveni

Bazı medya organlarında ve siyasi meclislerde 28 Şubatla hesaplaştığı söylenmektedir. O dönemde Kemalizm'in karşısındaki blok şimdilerde hesaplaşma içerisine giren blok değildir, yani farklı/yeni kimlik ve söylemlerle eskinin hesabının görülemeyeceğini düşünüyoruz. AKP kadrolarının eskiden eleştirdiği ve mücadele ettiği konuma şimdilerde kendileri gelmiştir. Statüko bekliliği yaparak, özgürlük ve hak mücadelesi yapan kesimlere karşı bir blok oluşturmaktadırlar.

Kürt sorununa bakışlarındaki tutarsız, devletçi söylemleri bunun en bariz örneklerindedir. Kürt sorununun çözümüne dair girilen demokratik açılım hamlelerinin hepsi devletçi mantık ve refleksler çerçevesiyle sınırlı kalmış, devletçi bir perspektif haricinde bir hamle yapılamamıştır. Çünkü hükümetin bizzat kendisi "devlet"tir artık. Aynı şekilde İslamî muhalefete ve kitleye de aynı "devletçi" gözle bakarak tanımlama yolunu seçmiş, onların sorun ve taleplerini yine kendi sınırları dâhilinde çözmeye girişmiştir. Başörtüsü sorunundaki gibi zahiren bazı düğümler çözülmüş gözükse de, hakikatte daimi bir hak iadesi mevzu bahis değildir. Bu süreç dâhilinde bizi ilgilendiren nokta ise, AKP kadrolarından ziyade toplumdaki devletçi algı ve mantık açılarının genişlemesidir. Keşke, iktidara "bizim çocuklar" gelmeseydi de (BDP'nin temsil ettiği Kürt muhalefeti gibi) artısıyla eksisiyle kendi taban ve argümanlarımızdan beslenen, sivil inisiyatif gücüyle toplumsal bir alternatif üretilebilseydi. Müslümanların zihin dünyalarındaki devletçi algı yıkılmadan, amaçlanan İslamî toplum hiçbir zaman inşa edilemeyecektir.

İslamcılığın Geçirdiği Süreç

Geleneği sorgulama olgusu toplumu farklı bir mecrağa getirmiş, İslam'daki yenilikçi/reformist algılar haklı fikir ve talepleriyle ayrı bir uç noktayı doğurmuş ve toplumsal düzlemde bazı kaymalar yaşanmıştır. Bu nedenle yenilikçiliği temsil eden akımlar revaç bulmuş ve dejenerasyon hız kazanmıştır. Bir medeniyet sorgulamadan bir şey üretmez, ama sorgulamada bir bilinç doğrultusunda ve bir usul dâhilinde yapılmalıdır. İslamî kesimin özeleştirisi yaparak yenilenmesi/uyanması/ayağa kalkması/üretmesi gerekliydi, ama bu hamleyi yapamamış ve bununla doğru orantılı olarak liberal rüzgâra kapılmıştır. Bu boşluktan faydalanan AKP'nin yaptığı yenilikler, İslamî kesimin arzu ettiği/yapması gereken yenilikler değildir. "İnsanlara gerekli olan İslamî yaşantı Asr-ı Saadetten

sonra hiç gösterilemediği için insanlar insanca yaşamın arayışlarına girdiler. İslam'ca yaşamın üzeri örtülerek yürürlüğe girmesi sürekli engellendi. İslam'ca yaşam bilinmediği için İslam'ın insanca bir yaşam biçimi sunamayacağı vehmine kapılan insanlar, İnsanca yaşamın demokraside demokratikleşmede olduğu zehabına kapıldılar. İslam coğrafyasında görülen geri kalmışlığın ve despot yöneticilerin varlığının etkisi ile batıdaki heba ve hevese dayalı sözde özgürlükler İslam dünyasına şirin geldi, şirin gösterildi.”¹ Acziyet içerisinde kıvranan İslam Medeniyeti'nin müntesipleri iktisadi, siyasî ve sosyal bir değer üretmediklerinden dolayı Dünya çapında kuvvetle esen liberalizm rüzgârına kapılmışlardır. Türkiye'nin temsil kabiliyetinden de yararlanılarak, Ortadoğu başta olmak üzere İslam topraklarında hem iktisadî, hem siyasî, hem de sosyal açıdan liberal sistemler kurulmak istenmektedir.

İslam dünyasında, Muhammed Abduh'la başlayan bilinç düzeyindeki artış Siyasal İslamı doğurmuş, Mısır'da neşet eden İhvan-ı Muslimin ve İran İslam İnkılâbı'nın dünya çapındaki yansımaları Türkiye'deki İslamî potansiyeli de doğrudan etkilemiştir. Yalnız, Türkiye'deki İslamî cenah akan bu nehri besleyip zenginleştirmek yerine sadece tüketmiştir. Bu bilgi birikimi, inkılabî söylem ve hareketleri sloganvari bir hayat anlayışıyla içselleştirmeden tüketmeye başlayınca bir dizi toplumsal handikaplar doğmuştur.

Erbakan'la başlayan süreçte, İslamî potansiyel parti siyasetine sevk edilerek tüketilmiştir. Yakın ve uzak vadedeki tecrübelerden de bilindiği üzere, sistem içi muhalefetle bir yere varılmadığı aşikârdır. Milli Görüş, Akıncılar, MTTB, parti içi siyaset derken 30 yıllık bir süreçte İslamî muhalefet, sistemin kurallarıyla oynatılarak sistemle bütünleşmesi sağlanmış ve fiili yorgunlukların yanında bilinç kayıpları da eklenerek bu potansiyel heba edilmiştir. 28 Şubat'ta görüldüğü gibi, sırf psikolojik bir harple bile muhalefet bastırılabilmiştir. Erdoğan özelinde AKP hareketi ise aklınca geçmişten tecrübe çıkartıp, yanlış bir akıl yürütmeyle “bakın böyle olmuyormuş” diyerek, değişim naraları atarak ve değişerek/değiştirerek sırf İslamî muhalefeti değil topyekün bir muhalefet kitle-sini sistemin içerisine gömmüş, deyim yerindeyse evlerinde mahkûm etmiştir. Daha önce devlete/sisteme/statükoya düşman olanlar şimdilerde AKP hükümette olduğu için adeta bir devlet sempati-zanı, bir statüko bekçisi olmuş, “bizim devletimiz, bayrağımız” gibi lafızlar sarf ederek bu sistemin koruyuculuğuna soyunmuşlardır. Ayrıca ihale ve iktisadi rant peşinde koşarak benliklerini kaybetmişlerdir. Eski mücahitler yeni dönemin müteahhidi, eski radikaller yeninin liberalleri olmuşlardır.

Müslümanlar içerisindeki ayrışmalar/çatlaklar/çatışmalar/fikri farklılıklar 28 Şubat baskıları ile gün yüzüne çıktı ve Müslümanlar aşama aşama ayrışarak daha da marjinalleşti ve yine aşama aşama sisteme entegre oldular. Bu ayrışmalar, anayasa referandumunda en üst seviyeye ulaşmıştır; zamanında sistemin meşruiyetini kuvvetlendirmemek için tanımadığını dillendirerek oy kullanmayan tevhide bilince sahip İslamî cenah, değil meclis seçimlerini, doğrudan (eskiden şirk olarak tanımladığı) anayasanın kendisini oylamış ve bu referandum sürecindeki tartışmalarla birlikte İslamî muhalefet tekrar dirileceği güne kadar tarihin derinliklerine hapsolmuştur. Arap Baharı sürecinde ise, özellikle Suriye konusunda Batı'nın oyunlarına gelerek Şii-Sünni çatışması gibi verilen algıyı, arka plandaki Sünni refleksle algılayıp ayrışmaları derinleştirecek mecralara kayılmıştır. Burada

1 Değişim Sürecinde Ak Parti Ve Müslümanlar/Rıdvan Kaya

mevzu bahis olan, bölgede kardeş kavgasının derinleşmesi/derinleştirilmesidir. Bölgeden çekilen/çekilmek zorunda kalan ABD ve Batı ittifakını oluşturan NATO, giderayak bölgeyi istikrarsızlaştırmak için mezhep çatışmasını körüklemektedir. Bu noktada bizler tecrübelerden ders alıp günümüzü doğru okumalı ve ayrışmadan ziyade vahdeti besleyecek bir dil kullanmalıyız.

Gelinen evrede ise “İslamî duyarlılığı yüksek kesimler ile diğerleri arasındaki gerginlik, yerini karşılıklı bir kabule ve uzlaşmaya bırakmış görünüyor. Bu kabul ve uzlaşma halini besleyen ana unsur, her kesimin kendi içinde yaşadığı değişim. Değişim bir yanda beklentilerde bireyselleşme ve rasyonelleşme çerçevesinde meydana gelmektedir. Kişilerin (bireysel, iktisadî, siyasi) fayda arayışlarındaki referanslar din dışı alanlara uzanarak çeşitlenmektedir. Kanaatler esnemektedir. Diğer yandan değişim İslamî kimlik açısından dış etkiler sayesinde kendisiyle yüzleşmeye de tekabül etmiş ve İslamî kesimin kendi içinde farklı eğilimlere ayrılarak çoğulculaşmasında rol oynamıştır.

28 Şubat sadece İslamî kesim açısından bir takip ve soruşturma dönemini değil, RP üzerinden yaşanan iktidar deneyimini de ifade eder. İslamî hareket bu çerçevede hem bir dışa açılma hem bir içe kapanma süreci yaşamıştır. İlk süreç ekonomiden sendika ve derneklere, siyasetten belediyelere uzanan, kültürel ve sosyal unsurları dini şemsiye altında toplayan bir ruh halini, bir siyasi örgütlenmeyi ifade etmiştir. İkinci süreç, bu kesimin dışındaki sorun ve yapılarla tanışmasına, zaman içinde kendi içinde farklılaşmasına zemin hazırlamıştır. Her iki süreç ayrı yollardan, biri dışarıdan gelen unsurlarla diğeri içeride bünyenin ürettiği deneyimlerle, bir değişim dalgasına yol açmıştır. Nitekim değişim eğilimi ne denli deneyimler sonucu karşımıza çıkıyorsa, endişenin kaynağı da o denli zihniyet dokusundan doğmaktadır. Yakın dönemde yaşanan yırtılmaların kökeninde şu gelişmeler yatar: İslamî kesimin siyasi baskıya dayanıklılığı, kamusal alanda görünürlülüğünün toplumsal deneyimin bir parçası haline gelmesi ve yakın bellekte kendiliğinden olağanlaşması. Sonuç olarak zaman faktörüyle ve deneyimlerle beslenen değişim, aktörlerin ortadan kalkmayan ve kalkmadığı oranda siyasi gücünü ve toplumsal kökünü kanıtlayan «öteki»yi kabul etmek ile kendi değerlerini korumak arasındaki gidiş gelişlerine dayanır. Bu gidiş gelişler temel olarak çatışma fikri ve ruh halinden uzaklaşmayı tetiklemiş, uzlaşma arzusu öne çıkmıştır. Tek başına bu eğilim bile eylem niyeti ve çerçevesi olarak soruna ve ötekiye bakışta dışlamanın ve tavizsiz duruşun gerilediğine işaret eder.”²

Muhalefet mi? İktidar mı?

En başta kendimize sormamız gereken soru şudur; Müslüman bir birey iktidarı mı arzu etmeli yoksa muhalefeti mi? Emevilerden bugüne gelen tarihi süreci irdelediğimizde görünmektedir ki, insanoğlunun en büyük zaafı iktidar hırsıdır. Özellikle tek bir insanın elinde toplanan iktidar erkleri, o insanı eritip bitirdiği gibi toplumu da çürütmektedir. Din adına iktidara gelen neredeyse her kişi/akım/fikriyat dini istismar ederek, dinin toplum nezdinde bütünleştirici/ bastırıcı/ uyutucu etkilerini kullanarak iktidarlarını devam ettirme çabaları içerisine girmişlerdir. Bu minvalde, süre gelen siyasi/sosyal yapı içerisinde ise iktidara gelme ve devam ettirme gücünü aldığı İslamî kesimin ihtiyaçları ve talepleri de aynı ölçüde görmezden gelinmiştir. Bu tarihi gerçekliliği ve “Mü’min aynı

delikten iki defa sokulmaz, **ısırlmaz**” hadisini göz önünde bulundurarak talep ve beklentilerimizi tekrar değerlendirmemiz gerekmektedir. “*Bu ülkenin halkı, bu halkın tabii liderleri, kanaat önderleri, yazarları, hocaları hancı; siyasiler yolcudur. Aynı hataların tekrar edilmemesi ve bundan sonrasının selameti için herkes sorumluluğunun bilincinde olmalı, fikir ve görüşlerini, eleştirilerini açıkça dile getirmelidir; bunları da husumet besleyerek ve bir şeyler bekleyerek değil, Allah rızası ve halkın çıkarı için yapmalı ve Müslüman feraseti, dirayeti ve cesaretiyle de açık ve net konuşmalıdır.*”³

Müslüman şahsiyet iktidara özlem duymamalı. İktidarın nimetlerinden faydalanıp statükoyla olan derdini unutarak sistemle bütünleşmemelidir. İslamî muhalefet sistemle hesaplaşmamış, hatta politik hamlelerle parti siyaseti içinde boğulup sistemle bütünleşerek, AKP ile yenilenen resmi ideolojinin en önemli dinamiklerinden biri olmuştur. İktidarın zorladığı değişime direnmeli ve “Hüseyini” bir muhalefet sergilenmelidir. “*Bugün AK Parti`yi eleştirmek elde ateş tutmaya benzer. Bunun maliyeti var. Bir kere AK Parti, İslamî kesimden yapılan hiçbir eleştiriye müsamahakâr bakmıyor. AK Partililer, laik kesim gazetecileri önünde yerlere kadar eğilirken, “Vay Tayyip vay!” manşetini atanları baş tacı edip, küfür ve hakaretlerine eyvallah derken; bizim camiadan, Müslümanlardan en ufak eleştiri yapanları işlerinden ettiler, çoluk çocuklarının ekmekleriyle oynamaktan çekinmediler, gazete yönetimlerine ve patronlarına emirler yağdırarak, direktifler vererek bu güzel insanları kapı önüne koydular. Ayette tavsiye edilenin tam aksi neyse, onu yapıyorlar: Başkalarına son derece yumuşak ve demokrat olan AK Partililer, kendi mahallelerinden olanlara karşı olabildiğince acımasız, sert, hoşgörüsüz ve despotça davranıyorlar. AK Parti iktidarında fikri şahsiyetini muhafaza ettiği veya yalakaalık yapmayı kendine yakıştırmadığı için işinden olan gazeteci, entelektüel ve yazarları hepimiz biliyoruz. Eğer AK Parti İslamîyet`i diğer laik partiler gibi referans almıyorsa (ki radikal değişim geçirdiklerini söyleyen liderlerinin beyanı bu yöndedir) o zaman diğer partileri eleştirdiğimiz gibi bizim bunları eleştirme hakkımız vardır; yok eğer Müslüman/dindar kimliklerini hala önemsiyorlarsa, yine bizim İslamî kaygılarla onları eleştiri hakkımız vardır. Burada AK Partililer`in sahiden “ne” olduklarına artık karar vermeleri gerekir.”⁴ Erdoğan da çok iyi bilmektedir ki, AKP için tehlike teşkil eden en büyük akımın kendisinin de içersinden geldiği İslamî muhalefettir. Bu bilinç doğrultusunda İslamî muhalefeti içten içe dejenere etme, değiştirme ve bitirme gayreti içersindedir.*

İslamî muhalefetin bilinçsizliğinin ve kısırlığının en bariz nedeni ise iktidar nimetlerinin içinde boğulmasıdır. Kısa vadeli kazançlarla gözleri boyanan toplum, uzun vadede kaybettiklerini görememektedir. Kısa vadede özgür bir ortam ve hatta bir dizi kananımlar elde edilmiş olursa da, uzun vadede tahayyül bile edilemeyecek kayıplar yaşanmıştır; kavramların içi her geçen gün boşaltılmakta, her geçen gün sistemle daha da bütünleşilmekte ve toplumsal reflekslerimiz pasivize edilmektedir.

Müslüman bir birey olarak, örnek almamız gereken şahsiyetli imamlarımızdan gördüğümüz gibi statükonun dışında kalarak muhalefet sergilemeliyiz. Hatta ve hatta kurulması muhtemel bir İslam devletinde güvendiğimiz şahsiyetler iktidarda olsa bile kanaat önderleri, STK temsilcileri ve

3 Ali Bulaç/Ak Parti eleştirisi /Dunyabulteni.net/ Temmuz 2007

4 Ali Bulaç/Ak Parti eleştirisi /Dunyabulteni.net/ Temmuz 2007

halk olarak güçlü bir muhalefet sergileyerek iktidarı sorgulamalı/hatalarını tespit etmeli/adaletin bekçiliğini yapmalı ve mevcut yapıyı güçlendirmeliyiz. Siyasilerin göremediği şey şudur; hakkıyla idame ettirilen bir iktidar için, hakkıyla yapılan muhalefet nimettir ve kuvvetlendirici bir unsurdur.

Değişim mi? Aynileşme mi?

Değişim; bir niceliğin değerinin, artışı ya da azalışı olarak tanımlanırken, siyasi arenada ise toplumun siyasal, sosyal ve iktisadî gelişme ve değişmelere paralel olarak gösterdiği eğilim olarak tanımlanmaktadır. Buradaki en önemli nokta ise, değişimin dinamikleri ve sonuçlarıdır, yani değişimi ifade eden hususların beslendiği argüman ve dayanaklarının ne olduğu, yönlendirilmiş veya özgün olup olmadığı, ayrıca rasyonel olarak kısa vadede artı değer olarak gözükmekle uzun vadede eksi değer olarak karşımıza çıkıp çıkmayacağıdır. İnsanoğlunun zaviyesinden, zahiren fayda olarak gördüğümüz şey aslında zarar olabilir. Değişim, gelişme/ilerleme anlamına geldiği gibi yozlaşma/gerileyiş anlamlarına da gelmektedir. Türkiye’de cereyan eden bu toplumsal ve siyasi değişim ancak dönüşüm (olduğundan başka bir biçime girme, başka bir durum alma) veya dejenerasyon (soysuzlaşma, soyunun özelliklerini kaybetme) olarak tanımlanabilir.

“İslami kesim’ içinde ise değişim-dönüşüm olgusu kimileri için açık bir savrulma, çözülme ve çürüme ifade etmekteyken, aynı olguyu bir evrim ve gelişme göstergesi olarak tanımlayanlarda bulunmaktadır. Bu yüzden örneğin dün ısrarla, coşkuyla savunulan bir fikrin veya pratiğin bugün tümüyle reddedilmesi ya da dün kerih görülen bir kavramın veya tutumun bugün pervasızca dillendirilmesi, savunulması gibi durumlara sıkça rastlayabiliyoruz.”⁵

Küresel dünyayla liberalizmle entegrasyon değişim olarak tanımlanamaz, tam tersine ancak aynileşme olarak tanımlanabilir. Ulus devlet yapısından küreselliğe/liberalizme doğru bir yöneliş, değişim olarak adlandırılabilir, ama bu, farklılık veya özgün bir değişim olarak asla adlandırılmaz. Küresel liberalizm rüzgârına kapılarak estiği yöne doğru yol almak değişim anlamına gelmeyeceği gibi, tam tersine bütün dünyada söz konusu olan bu minvaldeki topyekûn değişime aynileşme denir.

Değişim, toplumu oluşturan bireylerin değişimiyle başlar. Bunu sadece İslamî kesimdeki değil, aynı zamanda sosyalist ve hatta Kemalist kesimdeki ulus devletçilikten küresel bir dünyaya doğru baş gösteren değişimle de doğru orantılı olarak değerlendirmek gerekir. Uluslararası platformda baş gösteren siyasî ve iktisadî liberalizm rüzgârının etkileri Türkiye siyasî ve sosyal yapısını derinden etkilemiştir. Doğu ile Batı arasında köprü görevi gören Türkiye, doğal olarak bu rüzgârdan etkilenen ilk İslam toplumu olarak taşıyıcılık görevini de üstlenmiştir. Burada AKP’nin misyonu sadece öncülük ederek yönlendirmekten ibarettir. Ve bu görevi hakkıyla yerine getirebilmek için gösterilen çabalar ise toplumun yozlaşmasını hızlandırmıştır.

Bu dönüşüme maruz kalan İslamî camianın değişim sürecinin temelleri, 28 Şubat’tan sonraki baskılar ve 2001’deki iktisadî kriz ile batan yeşil sermayenin zarar verdiği şahısların tepkileri ve bunlardan etkilenen halkın İslamî söylemden uzaklaşması, ayrıca yine 2001’deki Hizbullah olayının

patlak vermesiyle radikalizmden uzaklaşıp liberalizmle kaynaşması başlıca nedenlerindedir. Arka plandaki en önemli neden ise, değer üretemeyerek toplumun ve siyasetin ihtiyaçlarına cevap bulunamayışından kaynaklanmaktadır.

Değişim olgusunun şirin gösterilmesinin arkasında yatan amaç olan pozitif değişimden kasıt artı değer üretmek ve ilerlemektir. Üretilmiş bir değer/akım/fikriyatın arkasından giderek/beslenerek ortaya konulan şey, sadece ve sadece aynileşmedir. İslamî referanslarla bir gelişim sergileyemeyerek, küresel sistemin bayraktarlığını/sözcülüğünü/bekçiliğini yapmak, değişimden ziyade aynileşmeyle ifadelendirilebilir. İslamî kesimin yapması gereken, statükoyla arasına mesafe koyarak ve kendi dinamiklerinden faydalanarak değer üretmesidir. İslamî kesimim durağan pozisyonundan hareketlenerek değişmesi ancak böyle mümkündür. Aksi takdirde Recep Tayyip Erdoğan'ın bir açılış sırasında sorulan “siz değiştığınızı söylüyorsunuz ama Türkiye’de hala radikal bazı unsurlar var, bunlar hakkında ne diyeceksiniz” sorusuna verdiği “(gülerek ve tekrarlayarak) onlar da değişecek onlar da değişecek” cevabı doğrultusunda değişeceğiz ve değişmekteyiz. “*Asla affedilmemesi gereken bir unsur da şu ki, bu profesyonel siyasetçilerin siyasete ‘Müslüman veya İslamcı’ başlayıp, iktidara gelme noktasına yaklaştıklarında sayısız insanın emeği, müminlerin acısı ve gayretiyle oluşmuş bu mirası reddedip İslamcılığı küçümsemeleridir.*”⁶

En önemli noktayı, yeni neslin değişim sürecine etkileri oluşturmaktadır. İnsanoğlunun özellikle de genç bireylerin değişim/reform arzusu her daim olmuş ve olacaktır. Bu bir ihtiyaç, hatta zorunluluktur. Bu zorunluluğa binaen yönlendirilmesi gereken sürecin başka akım ve fikriyatlara bırakılmaması gerekir. Kendi medeniyet mirasımızdan beslenerek, kendi kavramlarımızı tekrar okuyarak, kendi dilimizle yeni bir inşa sürecine girmemiz gerekmektedir.

Radikalizmden Liberalizme

Tevhidi algıya sahip İslamî muhalefetin radikalizm olarak tanımlanmasını kabul etmemekle birlikte, cari olan dilin bu olması hasebiyle, biz de böyle tanımlayacağız. Tarihin sayfalarının her satırında olduğu gibi “Hakk’ı” temsil eden marjinal kesim, bu günlerde radikal/aşırı/uyumsuz olarak tanımlanıyor. Evet, bu kesim dönüşüme direnerek statükoya uyum sağlamıyor ve sağlamayacaktır. Sosyal ve siyasal alanda karşılık bulamayıp marjinalleşmek haksız oldukları sonucunu doğurmaz, “Hakk”ın tanımlanmasındaki argümanlar Kur’anı Kerim’de net olarak belirtilmiştir. Sadece İslamî radikalizmi değil dünya çapındaki anarşist/sosyalist gibi akımları da ehlileştiren liberalizm, ne olduğu meçhul bir fikriyattır. Siyasal ve iktisadî alanda özgürlüğü birincil değer olarak ele alan bu ideoloji; muğlak tanımlamalarla yönetim tarzında her yolu mubah gören, özgürlük ve refah söylemleriyle halka şirin gözükken, toplumsal gerçeklikten yoksun “pür özgürlüğü” savunan, “ne” olduğuna dair kimsenin net bir şey söyleyemediği omurgasız bu fikriyat, Dünya’yı sarmış durumdadır.

Çağın en kuvvetli rüzgârı olan liberalizm, her akımı etki alanına çektiği gibi Türkiye’deki İslamî cenahı da derinden etkilemiştir. AKP kadrolarının da içinden geldiği Millî Görüş hareketi de

dâhil Türkiye'deki İslamî hareket geçmişte hiçbir vakit sistemle bütünleşip statüko bayraktarlığı yapmamıştır. Öyle ya da böyle muhalefette kalmaya gayret etmişlerdir. Sisteme dışarıdan bakıp, eleştiri ve muhalefette bulunurken günümüzde küresel liberalizm çarkının bir dişlisi konumuna gelmiştir. Üretemekten kaynaklı aciziyet, AKP'nin zahiren başarıları karşısında hayranlığa dönüşmüş ve hayranlığın verdiği sarhoşlukla durağan bir evreden uyku konumuna geçilmiştir.

Gelinen bu süreçte Erbakan'ın başlattığı ve Erdoğan'ın zirveye çıkarttığı parti siyasetiyle sivil inisiyatif yetisini kaybeden İslamî hareket, sistemin kurallarıyla oynayan bu partilerin politikalarıyla sorunlarını çözmeye, sorularına cevap aramaya çalışarak kendisini sınırlamış ve adeta liderin ağzından çıkan söze bakar bir konuma gelmiştir. Bu algı, bireyleri etkisizleştirerek üretemeyen bir toplum inşa etmiştir. Her şeyden önce AKP, toplum içindeki kıyam kültürünü bastırılmış, insanları sokaklardan uzaklaştırmıştır. Kıyam kültürü/sokak kültürü olmayan toplum bir hiçtir. Geçmişin potansiyelini, muhafazakâr kesimin samimi duygularını, İslamî referansları kullanarak iktidara gelen AKP'nin Müslümanların sorunlarına çözüm getireceği beklentisi insanları sokaklardan çekip evlerine hapsetmiş, üretmez/sesini çıkartamaz bir konuma getirmiştir.

AKP'nin temel politikası olan ve olumlu karşılanıp dillendirilen, “özgürlük alanı açmak” sosyal ve siyasal ihtiyaçlar için ne kadar yeterlidir? Amaç, refah içinde bir sosyal hayat idame ettirip, asıl derdimizi unutup, siyasal alanda sistemle çakıştığımız noktalarda revizyona giderek, sulh ve refah içinde bir hayat sürmek mi? Yoksa kendi kimlik ve dilimizle hakkıyla muhalefet ederek, üretmek, bedel ödeyerek, mümince bir hayat sürmek midir? Özgürleştirdiğimiz bugünlerde, geçmişte kendilerine karşı özgürlük mücadelesi verilen kesime benzemeye başlanılmıştır. Açılan bu alanları faydaya çevirerek sağlanan iktisadî rantlarla zenginleşilmiş, refaha kavuşmuş ve kapitalizmin şirin yüzünü yansıtan liberal sistemin en önemli çarkları kendi bünyemizde oluşturulmuştur. Yine açılan bu alanlarla entelektüel çıtamız yükseltilerek medenileşilmiş, kendi ideolojimizin topluma yansıtılması yerine Batılı kültürel, iktisadî ve siyasî yapılarının taşıyıcılığı üstlenilmiştir. Evet, açılan bu özgürlük alanlarından yararlanarak bürokraside/orduda/politika içerisinde mevki makam sahibi olan “abilerimizi” nihayetinde karşımızda bulduk. Farkında olunması gereken husus şu ki; açılan bu alanların yolunu da sınırlarını da, açanlar belirlemekte ve yönlendirmektedir. Açılan alanlardan kendi kimliği ve hassasiyetiyle girip, davasını unutmuyarak (faydalı değil) hayırlı faaliyetlerde bulunulsa amenna. Yok; kimliğinden taviz vererek, hassasiyetlerini yitirerek alınan yolun ümmet için faydalı olduğunu söylemenin mümkün olmayacağı gibi, edinilen imkân ve gücü şahsi ihtiyaçlarına kullanıp, benliğini kaybederek sistemin bir parçası olunmaktadır.

Burada siyasetin geldiği sonuçtan ziyade bireylerin konumunu da değerlendirmek gerekiyor, çünkü toplumu, siyaseti şekillendiren/oluşturan/yönlendiren bireylerin konumları, ihtiyaçları ve talepleridir. Müslümanlar benliklerini yitirdiler, cemaat kültüründen gelen müminlerin dayanışma ve sosyal sorumluluk ruhuyla beslenmiş gönülleri artık liberalizm hastalığının kurbanı olmuş ve ferdiyetçi şahsiyetler türemiştir. Bireylerin haleti ruhiyeti ise topluma, siyasete yansımıştır.

Bu noktada; tarikat ve cemaatlerin değişim sürecindeki rolünü de değerlendirmeden geçmeyiz. Kendilerini irfan ve irşat faaliyetleriyle sınırlamış, buldukları gayr-i İslamî sistem içi dinamiklere muhalefet etmek bir yana dirsek temasında bulunan, İslam toplumunda akan kan ve

gözyaşlarına gözlerini kapamış, siyasete bigâne hareketlerin mevcudiyeti Siyasal İslam bilincine ket vurmaktadır. Sisteme tehlike teşkil etmeyen, Türkiye başta olmak üzere diğer İslam topraklarında faaliyet gösteren bu cemaatler, taşıdıkları fikriyatlarla Batının arzu ettiği *İlimli İslam* modelini inşa etmeye çalışmaktadırlar. Bu akımlardan ziyade İslamî muhalefeti temsil eden kesimler içerisinde bile birey odaklı özgürlükçü fikriyatlar sosyal ve siyasal sorumluluklarından sıyrılmış ılımlı Müslümanlar peyda etmiştir.

Cemaleddin Afgani'den Muhammed Abduh'a, Reşit Rıza'dan Seyyid Kutub'a uzanan Siyasal İslam düşüncelerinin oluşturduğu tevhidi bilinç ve İran İslam İnkılabı'nın sağladığı uyanış hâlâ devam etmektedir. Osmanlının son dönemleri ve cihan harplerinden kaynaklı buhran/işgal/bilinç kayıplarından çıkma girişimleriyle oluşan potansiyel, düşünce hareketlerini ve direniş örgütlerini tetiklemiş, kaleme alınan düşünce kitaplarıyla beslenen bu hareketlilik beşeri sistemleri kökünden sallayan bir tehlike teşkil etmiştir. Etkileri sağlıklı değerlendirilip görülemeyen bu potansiyelin yansımaları içeriden çok dışarıdan daha iyi tahlil edilmiş ve buna karşın Batı tarafından projelendirilen İlimli İslam modelini taşıyabilecek hareketler desteklenmiştir.

AK Türkler, Beyaz Türkler

Osmanlının dağılması ve Türkiye Cumhuriyeti'nin kuruluşunda başat rol oynayan Jön-Türkler günümüzde kılık değiştirerek gün yüze çıkmış durumda. T.C.'yi kuran Beyaz Türkler, T.C.'nin zayıflaması üzerine sistemi kuvvetlendirmek için tekrar görevdeler, yalnız bu sefer Beyaz değil AK Türkler olarak karşımıza çıkmış durumdadır. Türkiye Cumhuriyeti; 90'ların koalisyon hükümetlerinin başarısız yönetimleriyle, iktisadî krizlerle, son olarak da Bülent Ecevit başkanlığındaki hükümetin başarısızlığıyla "hasta adam" konumuna geri dönmüş vaziyetteydi. Türkiye'nin, Dünya ülkeleri nezdindeki meşruiyeti yok olma seviyesine doğru yol alırken, yeni bir yüzle ve yeni bir hamleyle canlandırmanın gerekliliği sonucunda AKP iktidara yürümüş/yürütülmüştür ve istenileni de başararak uluslararası platformda sıfıra inen meşruiyeti şaha kaldırmıştır.

Batı'ya gidip eğitimlerini tamamladıktan sonra ülkeye dönen, Batı dil ve jargonunu kullanarak Batı'dan neşet eden Beyaz Türkler yerine Doğu'lu bilinen, Doğu dil ve jargonunu kullanarak siyaset yapan AK Türkler gelmiştir. Fötr şapka, kravat, mini etek giyinen Beyaz Türkler gitmiş; takkeli, başörtülü AK Türkler gelmiştir. Küresel ihtiyaçlara binaen şekillenen toplum/siyaset Türkiye'de bariz bir değişimi doğurmuştur.

Merkez sağı temsil eden muhafazakâr partiler; Menderes, Özal, Erdoğan önderliğinde batılılaşmayı Kemalist/ulusalçı parti ve fikriyatlardan daha çok sağlamışlardır. Batılılaşma bayraktarlığını üstlenen CHP ve diğer Kemalist akımlar ulusal kimlikleri hasebiyle ister istemez kendilerini sınırlamış, ama muhafazakâr demokrat partiler daha küresel bir siyaset güderek Batıya her daim açık olmuş ve Türkiye'yi hem iktisadî hem siyasî liberalizme sürüklemiş, doğru orantılı olarak da batılılaştırmışlardır. CHP'nin 70 yılda yapamadığını, AKP 10 yılda yapmıştır.

Recep Tayyip Erdoğan ve AKP yetkilileri, yürüttükleri siyasetin İslamî bir parti/hareket olmadığını söylemelerine rağmen dindar insanlar onların geçmişlerine, hanımlarının kıyafetlerine ve

dini vecibelere karşı yönelişlerine bakarak onları inadına İslamî bir parti/hareket olarak görüyorlar. Laikliğin bekçisi olduklarını defalarca zikreden bu hareket, İslamî olmadığını söylemesine rağmen bu algıdan rahatsız gözüküyor ve nemalanmadan da yapamıyor. Bu kılıf sayesinde, Türkiye tarihinde CHP'nin bile muhtemel tepkilerden korktuğu için cesaret edemeyeceği girişimlerde bulunup yasalar çıkartıyor. AKP hükümetleri süresince; zina suç olmaktan çıkartılmış, 12+1 yıl zorunlu eğitim getirilmiş, TCK ve CMUK'ta değiştirilen gayr-i adil yasalar sessiz sedasız çıkartılmış, ağırlaştırılmış müebbet gibi uygulamalar hayata geçmiş, ABD ve Siyonist lobilerle müttefiklik seviyesi en üst düzeye çıkartılmış, Türkiye halkının tepkilerine rağmen Erdoğan'ın ısrarlarıyla 1 Mart (Irak) tezkeresi geçirilmeye çalışılmış, Türkiye'de ilk defa Siyonizm konferansı yapıp Theodor Herzl Milli Kütüphanede anılmış, yabancılara toprak satışına izin veren yasa çıkarılmış, misyonerliğe yasal izin verilmiş, okullara gönderilen genelge ile Kuran-ı Kerim'de geçen bazı kelimelerin kullanılması yasaklanmıştır. Hâsılı bunlar gibi daha yüzlerce uygulamayla gayri adil, gayri ahlaki, gayri İslami uygulamalar hayat bulmuştur.

AKP'nin İslam adına herhangi bir somut icraatı olmadığı halde devletin kurumlarını ele geçirme çabaları İslamî kaygulardan kaynaklanıyormuş gibi sunuluyor ve algılanıyor. Hâlbuki AKP'nin, kurumları ele geçirme çabası, küresel patronların ve projelendirilmiş siyasi planların çıkarları doğrultusunda olması gereken yere oturtulması kavgasından başka bir şey değildir. Ordu ile olan kavgası da, Doğu Bloğuna daha yakın olan kadroyu tasfiye ederek, yerine Amerika ve NATO'ya bağlı bir ordu oluşturma kaygısıyla doğru orantılıdır. AKP ile kurumlar arasındaki kavgada Müslümanların hiçbir çıkarı yoktur. Tam tersine, AK Türkler eliyle revize edilmiş "laiklik" yerli yerine oturmuş oluyor.

II. Cumhuriyet'i gerçekleştiren AK Türklerin atası II. Atatürk olarak tanımlanan Recep Tayyip Erdoğan, Mustafa Kemal'den daha başarılı bir değişim gerçekleştirmiştir. Mustafa Kemal önderliğinde, demir yumrukla gerçekleştirilen I. Cumhuriyet'in uygulandığı somut zulüm ve baskılara karşı topyekûn bir bilinç/başkaldırı/tepki vardı ve bu tepki doğrultusunda bir eleştiri, muhalefet yumağı mevcuttu. Ama Recep Tayyip Erdoğan önderliğinde görünmez yumrukla gerçekleştirilen II. Cumhuriyet'te ise soyut zulüm ve dejenerasyonlara karşı topyekûn bir bilinçsizlik/uyum/ tepkisizlik var ve bu doğrultuda sorgulanamaz/eleştirilemez bir diktatör doğdu.

AKP Dış Politikası ve İlimli İslam Projesi

2002 seçimlerinde halkın kahir ekseriyetinin oyunu alarak iktidara gelen AKP, iç politikadaki bürokratik oligarşi ve derin devletin medya, ordu ve diğer siyasi güç odaklarına karşı mücadeleye halkı değil de, AB ve ABD başta olmakla birlikte dış politikadaki güç odaklarını arkasına alarak yola koyulmuştur.

17 Aralık 2004 Brüksel Zirvesi'yle hızlandırılan AB üyelik süreci, ordu ve iç politikadaki muhalefeti susturmanın/bastırmanın en ideal yolu olarak görülmüş ve bu yol ışığında 22 Temmuz 2007 seçimlerine kadar Batı'ya şirin gözükken AKP, Ahmet Davutoğlu dönemiyle birlikte dış politikada radikal değişiklikler yapmıştır. Destekleyen desteklemeyen her kesim tarafından takdirle karşılanan hamleleri, ne var ki Arap Baharı'yla başlayan hatalarla birlikte fiyaskoya uğramıştır. Tunus'la

başlayan halk ayaklanmalarını öngöremeyen/hazırlıklı olmayan Türkiye dış politikası refleksif girişimler, muğlâk söylem ve fiillerle yaptığı bir dizi hatalarla ne ülke içi muhalefete ne Doğu'ya ne de Batı'ya yaranamamıştır. Komşularla sıfır problem söylemi; Ermenistan'la karşılıklı jestlerin yetersiz kalması ve sınır kapısı başta olmak üzere iktisadî girişimlerin boşa çıkmasıyla durağan bir seyir izlemektedir. Irak'la olan ilişkilerin alt seviyelerde seyretmesinin en başat nedeni ise; İşgal sürecinde dış politikadaki acemilikten kaynaklanan bazı hatalı hamleler nedeniyle bölgede aktif bir rol alınamamasıdır. Her ne kadar tezkere geçmemiş olsa da, 2003'teki işgale zımnen verilen destek, halk tarafından unutulmasına rağmen siyasetçiler tarafından unutulmamıştır. Ayrıca Kuzey Irak'la olan iletişim bozukluğu malum. Ticari hacmin hat safhaya ulaştığı, nükleer enerji konusunda verilen desteğin arkasından füze kalkını projesine verilen onayla açılan İran cephesinin getiri/götürülerini ilerleyen zamanlarda birlikte izleyeceğiz. Ortadoğu'daki mezhep çatışması ve dış güçlerin kışkırtmasıyla gerçekleşmesi muhtemel İran-Türkiye savaşında kazananın 3.tarafların olacağı da aşikârdır. Suriye'yle olan ilişkiler ise trajikomik bir boyut kazanmıştır. Arap Baharı'nın patlak vermesinin hemen öncesinde kucaklaşan Esad-Erdoğan çiftinin verdiği pozlar, iş adamlarından oluşan kalabalık heyetlerin gerçekleştirdiği anlaşmalar, sınırdaki mayın temizleme girişimleri, kardeş ülke söylemleri içerisindeyken gelinen süreç malum. Yunanistan'a yapılan iktisadî açılımlar ve 2007'deki yangınlarda verilen destek haricinde politik bir alış-verişin olmayışı nötr bir etkileşim sağlamış, durağan giden bu ilişkiler artı değere dönüştürülemedi. Ayrıca, reform paketlerinin açılmasına dair karşılıklı restlerle çıkmaza girilen AB üyelik süreci (istenildiği doğrultuda) de rölantiye alınmıştır.

Türkiye dış politikasında, diğer ülkelerden ziyade ABD'yle ilişkilerin önemini vurgulamadan geçemeyiz. Zahiren Dünya'ya hükmeden, Yenidünya düzeni planlarıyla küresel sistemi şekillendirmeye çalışan ABD'nin bu yoldaki en önemli müttefiki Türkiye'dir. Recep Tayyip Erdoğan'ın başbakanlık yolunda ABD'den icazet aldığı iddiası ve söylemi, mesnetsiz ve gayri ahlaki bir saldırdır. Amma velâkin, bu yola girdikten sonraki müttefiklik ilişkisi gözden kaçmamaktadır ki, her düzlemde kendileri de deklare etmektedirler. Obama'yla olan sıcak ilişkilerin arka planındaki anlaşmalara/şartlara dair bir bilgimizin olmadığı gibi, uzun vadeli hesapların yapıldığı arka planda dönenlerin bizim için pek iç açıcı olmadığı kuvvetle muhtemel. ABD'nin bir diğer müttefiki olan İsrail'le ilişkilerse bu etkileşimin mihenk taşını oluşturmaktadır. Onlar açısından İsrail'siz bir Yenidünya düşülmeyeceği için kısa vadede karşıtlıklar olsa da uzun vadede beraberlikler kuvvetle muhtemeldir.

Davos çıkışıyla Doğu'ya açılma çabaları özeldir İslamcı ve anti-Siyonistleri yanına çekme çabası gibi gözüke de, genelde uluslararası bir projenin yürürlüğe girdiği an olarak değerlendirilmesi gerekmektedir. BOP(Büyük Ortadoğu Projesi) ve MİP (Medeniyetler İttifakı Projesi) projelerinin eş başkanlığını üstlenen Recep Tayyip Erdoğan, uluslararası arenada ılımlı İslam modelinin ve İslam toplumlarının demokratik/laik bir devlet sistemiyle yönetilebileceğinin temsilciliğine/taşıyıcılığına soyunmuştur. Başta ABD'nin iktisadî ve lobi desteğiyle yürüyen bu projeler ışığındaki faaliyet ve söylemlerle hedef kitlelerin gönlünü fethetme yolunda sağlam adımlar atılmıştır. Davos çıkışıyla zirveye çıkan Erdoğan hayranlığı, diğer İslam toplumlarının yönetim ve halkları nezdinde cazibe merkezi olması yönünde önemli kapılar aralamış ve ideal örnekliğin önü açılmıştır. Arap Baharı sürecinde; bizzat Recep Tayyip Erdoğan'ın Tunus ve Mısır'a yaptığı ziyaretlerde, laiklik ve demokrasiden korkulmaması gerekliliğini vurgulayarak yaptığı tekliflerde laiklik ihraç etme girişimleriyle ayyuka çıkan 'Batı postacılığı' görevini daha sonraki söylemleriyle örtmeye çalışsa da, bakla ağızdan çıkmış-

tır. Bu tür girişimlerle diğer İslam topraklarında yerleştirmeye çalıştıkları laik, demokratik, beşeri hukukla yönetilen siyasi yapılar ve sosyal platformda ise sivil inisiyatif kullanmaktan aciz, Batı'yla müttefik, siyasete dair kelimelerle tehlike teşkil etmeyen, ılımlı İslamı şiar edinmiş, hümanist/pragmatist/ liberal/muhafazakâr demokrat bir halk kitlesi inşa etme çabaları hız kazanmaktadır.

11 Eylül 2001'den sonraki bütün girişimlerde olduğu gibi, *Medeniyetler İttifakı* olarak isim ve kılıf değiştiren, fakat iç yüzü değişmeyen *Dinler Arası Diyalog* projesiyle amaçlanan da sadece ve sadece dünya çapında Siyasal İslam'ın bastırılıp, yerine "ılımlı İslam" modelinin inşa edilmesidir. Bu misyonu politik arenada Erdoğan, sosyal arenada ise F.Gülen üstlenmiş ve hakkıyla yerine getirmeye çalışmaktadırlar. Burada bizi ilgilendiren nokta ise başta bu gerçeğin farkında olmak, farkındalık sağlamak, Batı'dan neşet eden "ılımlı, radikal, muhafazakâr, v.b." sıfatlardan sıyrılıp/reddedip kendimizi Müslüman olarak tanımlayarak, kavramlarımızı tekrar öze dönüp okumalı, projeler üreterek Dünya'ya medeniyetin neme nem bir şey olduğunu göstermektir.

Coğrafi olarak batıyla doğunun arasında köprü olan Türkiye, siyasi düzlemde bu göreve aday bir ülke olarak yıllarca işlev görmüştür. Fakat yine bir Doğulu olarak bu önemli imkân ve fırsatı, Doğu medeniyetinin ürünlerini ihraç etmek için kullanmak yerine Batı medeniyetinin ürünlerini ithal etmek için kullanmış/kullanılmıştır. Özünü yitirmiş bir devlet olan Türkiye Cumhuriyeti, batılılaşarak Batı'nın sözcülüğünü ve ihracatçılığını yapma görevini üstlenmiştir. Kuruluşundaki dayatmalarla laik, demokratik, hukuk devleti yapısını oturtmuş, 50'lerle başlanan ve 70'lerde büyük ölçüde tamamlanan kültürel dönüşüm amacına ulaşmış, 21.yy Türkiye'si Batı kültürünün taşıyıcılığını üstlenmiştir. 21.yy'ın ilk yıllarında iktidara gelen AKP, bu görevi hakkıyla ifa etmiştir/etmektedir/etmeye devam edecektir. Ahmet Davutoğlu döneminde özde bir değişim gösterip strateji değiştirerek "yüzünü doğuya döndüğü" söylemlerinin pek inandırıcılığı bulunmamaktadır. Ancak, aldığı postayı iletmek adına kendisine verilen görevi yerine getirmek amacıyla Batı siyasi/iktisadi/kültürel yapısını ihraç etmek için "yüzünü doğuya döndüğü" söylenebilir.

Baştan beri net bir dış politikası olmayan, Doğuyla Batı arasında arafta kalan AKP, doğal olarak nihai aşamada hiç kimseyi memnun edememiştir. Meşruiyetini dış politikaya dayandıran AKP, pragmatizm üzerine kurulu bu ilişkiler ağında her an yalnız kalabilir ve tabanını da kaybederek tarihin arka sayfalarındaki yerini alabilir.

Müslümanların Kazanımları/Kayıpları

Bu konuyu ele alırken başlangıç olarak "kayıp, kazanım"dan kastımızın ne olduğu sorusuna cevap bulmamız gerekmektedir. Zannımızca, rasyonel kazanım/kayıp ile uhrevi kazanım/kayıp arasında fark olsa gerek ve "ben Müslümanlardanım" diyen bir şahsın dünya hayatındaki değerlerini bu kaideye göre şekillendirmesi gerekir. Bir mümin olarak soyut kazanımlara göre mi yoksa bir pozitivist olarak somut kazanımlara göre mi hareket etmeliyiz? Kazanan ve kaybedenin kim olduğunu ve hangi dinamiklere göre hareket etmemiz gerektiğini ayeti kerime açıkça belirtmektedir: "*Onlar yeryüzünde gezip dolaşmadılar mı ki, kendilerinden öncekilerin sonu nasıl olmuştur, görsünler! Öncekiler bunlardan daha çoktu, kuvvetçe ve yeryüzündeki eserleri bakımından da daha sağlam idiler. Fakat kazandıkları şeyler onlara asla fayda vermemiştir.*" Mümin/82

Sorun AKP'nin nereye gittiği değil, Müslümanların nereye gittiği ve AKP'nin Müslümanlara etkileridir. AKP; pragmatist, belli bir ideolojisi olmayan, her kesim ve fikirle ortaklaşabilen, omurgasız, merkezi hedefleyen bir oluşumdur. Kendi açısından da tutarlı ve başarılıdır. Burada mevzu bahis olan sosyal ve siyasal arenada Müslümanların konumları, filleri, söylemleridir. Müslümanlar olarak liberal, pragmatist bir perspektiften bakarak durum değerlendirmesi yapamayız. Mümin gözüyle baktığımız vakit kazanımdan çok kayıplar göze çarpmaktadır. Müslümanlar kendi kavramlarıyla, diliyle, argümanlarıyla tepki ve taleplerini belirtmek, dillendirmek, muhalefet etmek durumundadırlar. İslamî cenah bir şey üretememekte, AKP'nin izinden yürüyerek kendisini yok edecek değirmene su taşımaktadır.

Son 10 yıllık evrede kendisini Müslüman olarak tanımlayan cenah, her türlü imkân ve fırsatı bularak rahat bir sosyal/iktisadî süreç yaşıyor. Bu süre zarfında iktisadî kazanımların, gelinen noktaların, sosyal ve siyasal alan açıklığının haddi hesabı yok. Zahiren bakıldığında rahat bir ortam, iktisadî refah içinde ve siyasi platformda söz sahibi konumundayız. Bu salt "alan açma" politikasını destekleyip kazanç olarak nitelendirenler, ne açılan bu alanı hayra çevirme gayretindedir ne de buna mukabil kaybettiklerimizi değerlendirmeye almaktadırlar. Somut kazanımlarımız yanında soyut kaybettiklerimiz göz ardı edilmektedir.

AKP, isteyerek veya istemeyerek topyekün bir İslamî muhalefeti (etkinliği veya yaptıkları tartışılır...) bastırıp sistemle bütünleştirmiştir. En önemlisi ise, kavramlarımızla oynamış, içini daha da boşaltmış ve pozitivist argümanlarla doldurmuştur; AKP öncesinde "İslam" kelimesiyle laiklik/demokrasi/ferdiyetçilik/pragmatizm/faiz kelimeleri yan yana bile gelemezken ve ayır kutupları temsil ederken, şimdilerde aynı cümle içerisinde sarf edilmesi bir yana harmanlanarak laik/demokrat/ferdiyetçi/pragmatist ve rahatlıkla faiz kullanabilen Müslüman bireyler türetilmiştir. Kavram kargaşasının hat safhaya getirildiği bu sürecin bedelini belki 20 yıl sonra yine Müslümanlar ödeyecektir. Müslüman bir şahsiyetin ufku açık olmalı ve kısa vadeli kazanım hesapları yapmamalıdır, rasyonel olarak kısa vadede kazançlı gibi gözüktüğümüz bu süreçte uzun vadede zararlı çıkma ihtimalimiz kuvvetle muhtemeldir ki arka plan değerlendirilip bakıldığında sosyal/kültürel/kavramsal kayıplarımız açıkça görülebilmektedir. Ayrıca diğer bir önemli husus ise, Müslümanların siyasal bilinçle sosyal arenada İslamî kimlik ve kendi argümanlarıyla faaliyet gösterme iradesinden vazgeçip, kıyam kültürüne ihanet ederek parti siyasetinin, sistem içi araçların bir maşası olmalarıdır. Müslümanlar, topluma karşı sorumluluk bilinciyle hareket etmesi gereken bireylerden pragmatist/ferdiyetçi bireylere evrilmiş durumdadır.

Türkiye'deki handikaplardan ziyade bu toplum üzerinden Dünya Müslümanlarına ihraç edilmeye çalışılan fikriyatların bilincinde olmalıyız. Çünkü; direksiyonda AKP'de olsa toplum olarak yansıttığımız bu örneklilikle gelecekte tarih önünde hesap vereceğiz. Fiili ve bilinç düzeyindeki olumsuz etkilerini de yakın gelecekte göreceğiz. AKP'nin bizi sürüklediği yol manzaralı, güzel, yeşillik, nimetlerle dolu olabilir ama yolun sonunda uçurum olma ihtimali, ciddi bir soru işaretidir. Dünya çapında oluşturulmaya çalışılan; batıyla müttefik, demokrat, laik, buldukları beşeri sistemlerle uyum içinde, tehlike teşkil etmeyen ılımlı bir Müslüman guruğu oluşturma çabaları eşliğinde benliğini yitirmiş, tevhidi bilinçten yoksun, açılan alanlardan edinilen nimetleri kaybetme korkusuyla hak ve adaleti savunmaktan aciz, mevcut statükoları yıkmak bir yana onları besleyen, islami şahsi-

yetten yoksun Müslüman profilini Türkiyede oluşturmuş ve ihracatını hızlandırmışlardır. Toplumlari oluşturan bireyleri şekillendirdikten sonra siyasi platformda da devlet yapılarını bu minvalde oturtmaya ve içselleştirilmeye çalışılmaktadır. Küreselleşen çağda, serbest ekonomi uygulamaları zemininde, küresel dinamiklerle uyumlu pür özgürlük siyaseti güden yapıların kurulmakta, özgün yapıların kurulmasına izin verilmemektedir.

Müslümanlar, haklarını AKP'nin alacağı beklentisiyle savunularından aşama aşama ferdi ve toplumsal düzlemde vazgeçtiler. Sivil inisiyatif kullanıp mücadele ederek almak yerine, kendi kaderlerini AKP'nin insafına bıraktılar. İslam literatüründe, haklar toplumsal bilinç ve kıyamla alınır anlayışı yerine, kısa vadeli hedefler güdülen takkiye eşliğinde omurgasız bir mücadele tarzı seçtiği görülmektedir.

Önemli sorulardan biri de, AKP'nin Müslümanların hangi sorunlarını hallettiği/giderdiği/cevap bulduğudur. Muhafazakâr, milliyetçi, liberal ve İslamcı kesime hitap edip, bu kesimlerden arkasına aldığı güç ve oy potansiyeliyle iktidara gelen AKP, bütün kesimlerin sorunlarını giderip ihtiyaçlarına cevap verirken Müslümanların hiçbir sorununu net bir biçimde çözmemiştir. Düşünce ve örgütlenme konusundaki çifte standartlar ortada olmakla birlikte, özgür ve özgün eğitim konusundaki talepleri karşılamak bir yana dursun, 12+1 yıllık zorunlu eğitimle Müslümanları resmi ideolojinin rahlesine mecbur bırakmıştır. 8 yıllık zorunlu eğitimi getiren ANASOL-D hükümetine karşı çıkıp kıyametler koparıldı, ama "İslamcı AKP"nin getirdiği 12 yıllık zorunlu eğitime kimsenin sesi sedası çıkmıyor. Bu formül; İmam Hatipler veya kızların başörtüsüyle okullara girmesi sorununu giderecektir ve bir dizi olumlu sonuçlar da doğurabilir, ama asıl sorun olan zorunlu eğitimi daha da derinleştirecektir. Ayrıca, başörtüsü konusunda yaptığı muğlak hamleyle çözümden ziyade sorunu daha da karmaşıktırmıştır. Siyasetteki temsiliyet ise sıfırın altında olmakla birlikte, sosyal arena-da faaliyet yürüten İslamî hareketleri de bastırmayı kendine görev edinen iktidar partisi, büyük bir ihanete imza atmaktadır.

Gelinen bu süreçte bizler; AKP'nin politikalarına/söylemlerine/fiillerine suskun kalarak, eleştirmeyerek, zımnen de olsa destek vererek, arkasında durup meşruiyet sağlayamayız. Müslümanlar olarak bizim sağladığımız bu meşruiyetten devşirilen güçle ve *İlmli İslam* projesinin öncülerinden olan cemaatlerin verdiği destekle yakın gelecekte, marjinalleşen Siyasal İslamî muhalefetin tamamen yok edilme tehlikesi kuvvetle muhtemeldir. Dönüşüme direnirken marjinalleşen tevhidi bilince sahip İslamî kesim, bu dejenerasyon girişimlerinin farkındadır. Farkında olmakla birlikte, bir dizi savununu mekanizması da geliştirmek zorundadır.

Atasoy MÜFTÜOĞLU'ndan Özel Not;

Dünya sistemi, Ortadoğu'nun küresel-kapitalist-liberal genişlemeye açılmasını sağlamaya çalışıyor. Sistem, kapitalizmin ideolojik egemenliğini sürdürmek, bölgenin doğal kaynaklarını denetlemek, Anglo-Sakson kültürü yaymak, serbest girişimler için uygun bir siyasal iklim oluşturmak için çok yönlü girişimler başlatıyor. Bu nedenle de 'Arap Baharı' olarak isimlendirilen sürecin başarılı olabilmesi için hem Amerika, hem de Avrupa Birliği kesenin azını açmış durumda.

İslam Dünyasında, özellikle de Ortadoğu'da (İran dışında) bağımsız olduklarına inandırılan yapay ülkeler hiçbir zaman sömürgecilerin dayattığı ulus-devlet ideolojisini/yaklaşımını aşmayı/reddetmeyi, İslamî bir model üzerinde çalışmayı düşünmediler. Bu durum, bu ülkelerin hiçbir zaman bağımsız olmadıklarını ve olamayacaklarını gösterir. İslamî bir modeli tarihe kazandırmaya çalışan İran'ın da bir ulus-devlet gibi hareket edip etmediği ayrı bir tartışmanın konusu olabilir.

Kapitalist-liberal-seküler sistem; bizler/toplumlarımız farkına varmadan, hayatımızı/tarzımızı/zihin dünyalarımızı değiştiriyor, dönüştürüyor. Bu gelişme bir tür mahkûmiyet durumunu yansıtıyor, çünkü hiçbir toplum kendisini küresel piyasalardan bağımsız bir biçimde yapılandıracak bir iradeye sahip değil.

Nihilist bir çağda, bir çıkar mücadelesi çağında, uygarlık ve modernlik yalnızca yanıltıcı bir maskeden ibarettir. Günümüzde neoliberal yaklaşımın mantığı, diğer bütün yaklaşımların mantığını reddediyor. Farklı mantık ve düşüncelere hayat hakkı tanımayan bu mantık, kendisine küresel bir meşruiyet kazandırabiliyor. Müslümanlarda da kendilerine neoliberal iklimde hayatiyet alanları açmaya çalışıyor.

Müslümanların zihinsel dünyaları İslamî bir özgürleşmeyi düşünecek kadar özgür değil. Artık inanan kesimlerle, seküler kesimler arasında hayat tarzları, tüketim tarzları/algıları arasında çok ciddi farklılıklar kalmıyor. Türkiye kendisini kısıtlayan/sınırlandıran laikliğini Ortadoğu'ya ihraç etmeye çalışıyor. Böyle bir iklimde dünya, Türkiye'ye yeni sorumluluk tahmil etmek istiyor.

Ortadoğu'da içerisinde yaşadığımız günlerde, stratejik ve politik boşluklar, belirsizlikler ve ufuksuzluklar yaşanıyor. Ortadoğu'da İslamî hareketlerin/partilerin siyasal anlamda başarılı olmasından, inisiyatif sahibi olmasından korkan küresel-liberal-seküler sistem, İslamî gelişmeler karşısında, Türkiye Modeli'nin çok isabetli, geçerli, yararlı olabileceğini, Türkiye'nin bölgeye her alanda modellik edebileceğini düşünüyor, öneriyor. Türkiye'de tarihsel ve kültürel bağları kullanarak, bu bağları yenileyerek Ortadoğu'da etkili olmak, liberal-demokratik-seküler söylemle Batı'nın; tarihsel/kültürel söylemle de Ortadoğu toplumlarının güvenini kazanmaya çalışıyor, bu vadide girişimler, politikalar, ilişkiler oluşturuyor.

Büyük Gerçeğin Farkında Değiliz

Karşı karşıya bulunduğumuz olaylar, gelişmeler, hareketlerle ilgili olarak sahil bilgiye dayalı analizler yapmak yerine, ideolojik/ulusçu/mezhapçı bir tarafgirliğe dayalı yorumlar yapmaya çalışıyoruz. İdeolojik/ulusçu/mezhapçı yorumlar, insanlık dünyasının, tarihsel dünyanın büyük bir kısmına kapalı kalmamıza neden oluyor.

Zihinsel bir devrime cesaret edemediğimiz için, tarihsel sorumluluklar alamıyor, kendi yetersizliklerimizle hesaplaşmıyoruz. Günümüzde 'İNSANİ MÜDAHELE' yalanları yoluyla, toplumlarımız yeniden, bir kez daha sömürgeleştiriliyor. Tarihsel olaylar karşısında bağımsız tavırlar alamıyor, onurlu bir duruş sergileyemiyoruz. Çok şiddetli, çok ağır sorunlar karşısında, kolaycı yanıtlara başvuruyoruz. Resmi gerçekler güç ve propaganda yoluyla bizlere dayatılıyor. Günlük medya uyuşturucuları aracılığıyla zihinlerimiz yoğun bir biçimde kontrol ediliyor, etkisiz hale getiriliyor. Batılı kavramsallaştırmaların ve gerekçelerin yardımıyla çözümlemeler yapmaya çalışıyoruz. Büyük gerçeğin farkında ve bilincinde değiliz. Bilinçli bir konuma, ufka, tavra, tarza sahip değiliz. Büyük gerçek; Türkiye de dâhil olmak üzere; Arap-İslam toplumlarında İslam'ın; asli/belirleyici/tayin edici bir güç olmaktan çıkarılarak; tali bir unsur, belirlenen bir unsur haline getirildiği, ulusal çıkarlar doğrultusunda gerektiğinde kullanılmak üzere kültürel bir araç haline getirildiği, her tür uzlaşmaya ve her tür tavize ikna edildiği gerçeğidir. İslamî devlet, İslamî dava, İslamî siyaset, İslamî mücadele, İslamî hareket toplumlarımızın gündeminden düşürülmüştür. Müslümanlar, laik-demokratik-liberal modelle uzlaşmaya hazır olduklarını göstermişlerdir. Arap dünyasında yaşanan ayaklanmalardan sonra yeni kurulan hükümetler 'Türkiye Modeli' doğrultusunda hareket ederek 'SİVİL-DEMOKRATİK-MODERN DEVLET' lehinde tercihler yapmaya başlamışlardır. Amerika, Ortadoğu toplumlarında imajı yerlerde süründüğü için, olaylara doğrudan müdahale etmek yerine, müttefikleriyle paylaşımcı ilişki stratejisine dayanarak, başta Suriye konusu olmak üzere diğer Arap toplumlarında da yapmak istediklerini Türkiye aracılığıyla gerçekleştirmek istemektedir.

Röportajlar

ŞRıdvan Kaya ile yapılan röportaj;

“Milli Görüş gömleğini çıkardık” diyen Erdoğan özeliyle beraber AKP kadrolarının ne ölçüde ve ne minvalde değiştiğini söyleyebiliriz?

“Milli Görüş gömleğini çıkartmak” metaforuyla önceki ideolojik tutum ve siyasi çizgilerini reddettiklerini beyan eden AK Parti kurucu ve kadrolarının çok keskin bir değişim süreci yaşamamakla beraber, temel yaklaşımlar bazında dikkate değer bir dönüşüm geçirdikleri açıktır. Milli Görüş çizgisi net ifade edilmemekle beraber siyasal-toplumsal düzenin İslamî bir çerçevede yeniden dizayn edilmesi hedefini gözetten bir hareketti. Kendi içinde ne kadar tutarlı bir zemine oturduğu tartışmaya açıktı. Pek çok zaaf barındırmaktaydı. Daha nitelikli bir eleştirel yaklaşıma ve yenilenmeye ihtiyaç duyduğu da kesindi. Buna karşın AK Parti çizgisi ise toplumun ve siyasetin dini temellere dayandırılması anlayışını “uygulanamaz” bulup, bireylerin hayatında dindarlık olgusunun öne çıkmasıyla yetinmeyi tercih eden bir yönelimi esas almıştır. Dolayısıyla İslamî perspektiften çok daha geri, sorunlu bir konuma düşmüştür.

AKP'nin bir ideolojisi var mıdır? Yoksa, pragmatizm üzerine kurulu bir hareket midir?

AK Parti, ANAP döneminde yaygınlaşan toplumsal yapıda var olan ideolojik-siyasi farklılaşmaları görmezden gelme ve tüm kesimleri kucaklama söylemi üzerine kurulu tipik bir kitle partisidir. Sadece taban ve kadrolar itibariyle değil, ideolojik-siyasi çizgisiyle de sentezci bir görünüm arz etmektedir. Bu yüzden siyasal özgürlükler alanında liberal, toplumsal kültür konusunda muhafazakar, iktisat politikaları açısından da kapitalist bir kimlik sergilediği söylenebilir.

AKP, ulusal/uluslararası platformda liberalizmin taşıyıcılığını mı yapıyor yoksa daha farklı bir kimliği ve fikri var mıdır?

AK Parti'nin liberal değerlerin taşıyıcılığını yapıp yapmadığı eğer küresel sisteme entegrasyon bağlamında soruluyorsa, çift taraflı bir işleyişten söz etmek uygundur. Bir yandan küresel sistemin

imkan, değer ve politikalarına müsait bir zemin inşa edilirken; buna, etki alanını genişletme, yerel ölçeği aşan bir politik inisiyatif kullanarak küresel sistem karşısında pazarlık gücünü artırma çabaları da eşlik etmektedir. Dolayısıyla tek yönlü bir ilişkiden söz etmek doğru olmaz. Karşılıklı çıkarlar, bir tür alışveriş mantığı ortaya konulmaktadır. Ama elbette pazara çıkan herkes sahip olduğu kadar ağırlık oluşturmaktadır.

AKP iktidarı, İslamî camianın talep ve ihtiyaçlarının ne kadarını karşılamıştır?

Ne yazık ki, İslamî camia Kemalist dayatmacı sistem karşısında zaten çok talepkar, mücadeleci, muteriz bir kimlik ve tutum içinde olmadığından AK Parti iktidarıyla birlikte özgürlükler alanını nisbi de olsa genişletmeye yönelik kimi uygulamaların çok büyük bir hüsnü kabulle karşılandığını söyleyebiliriz. Bu noktada AK Parti'yi yapmadıklarından, yapabilecek olduğu halde yapmadıklarından ötürü eleştirirken, genel manada İslamî camianın da ilkeli, tutarlı ve hesap soran, geliştiren bir pozisyon içinde olamadığının altını çizmekte yarar var.

Sizce İslamî muhalefetin son 10 yıllık evredeki suskunluğunun nedenleri nelerdir?

Geçmişle kıyaslanarak çok açık bir suskunluk tablosu çizilebileceğini düşünmemekle birlikte politika geliştirememeye, duyarsızlaşma bağlamında yaygın bir olumsuzluktan söz edilebilir. Bu olguyu ise öncelikle 28 Şubat sürecinde ortaya konan pasif tutumun beslediğini düşünüyorum. Bu süreçte ilkesizce, korkakça geri çekilişler toplumsal bünyede müthiş bir özgüven zaafına ve sonuç olarak artı değer olarak algılanabilecek her gelişmeyi “buna da şükür” mantığıyla sahiplenmeyi, yetinmeyi getirmiştir. AK Parti süreci bu anlamda suskunluğun kaynağı değil, sonucudur.

Bu arada elbette mücadele yorgunu çevrelerin sorumluluk üstlenmek yerine topu taca atma tavrına yönelmeleri ve kendi sorumluluklarına sahip çıkmak yerine her şeyi hükümetten beklemeye başlamaları türünden kötü alışkanlıkların da geliştiği bir vakiadır. Örneğin halen yakıcı bir biçimde sürmekte olan başörtüsü yasağı konusunda üniversitelerle ilgili yapılan düzenlemelerle yetinmek ve yüksek öğretim öncesi öğrenciler ve memurlar ile ilgili soruna ilişkin hiçbir talep yükseltmemek bu tür kötü alışkanlıklara bir örnektir. Yine bir başka somut örnek daha vermek gerekirse, yanı başımızda aylardır süregelen katliama, kardeş Suriye halkının faşist Baas rejimince adeta soykırıma uğratılmasına karşı yeterince tepki verilmiyor olması da aynı şekilde inisiyatif yüklenmek yerine sorumluluğu “yetkili” mercilere atma tavrının bir sonucu olarak görülebilir.

AKP iktidarı; İslamî muhalefetin önünde bir engel midir? Yoksa alan açan, destekleyen bir unsur mudur?

Nerede durduğumuza ve nasıl bir tutum geliştirdiğimize bağlı olarak AK Parti iktidarının politikalarını bir engel ya da kazanım olarak değerlendirebiliriz. Mücadele bilinci ve kararlılığına sahip kadrolar açısından 28 Şubat despotizminin ardından gelişen AK Parti süreci düşünsel ve örgütsel özgürlükler önündeki bazı engellerin kaldırılması açısından olumlu sonuçlar doğurmuştur. Buna karşın zaten 28 Şubat'ta sistemleşen baskılar karşısında ideolojisine yabancılaşmış, özgüven zaafına uğramış, örgütsüzlüğü benimsemiş çevreler açısından AK Parti süreci sağladığı imkânlar ile

daha yoğun bir dünyevileşmenin, yerel-kürsel sisteme entegrasyonun zeminini güçlendirmiş, adeta çürümeye ivme kazandırmıştır.

ŞSüleyman Arslantaş ile yapılan röportaj;

“Milli görüş gömleğini çıkardık” diyen Erdoğan özeliyle beraber AKP kadrolarının ne ölçüde ve ne minvalde değiştiğini söyleyebiliriz.

‘Milli Görüş’ çizgisinde demokratik metotlarla İslamı ihya prensibi var idi. Aynı zamanda ‘cemaatçi’ bir yaklaşım öne çıkmaktaydı. AKP ve Erdoğan çizgisinde ise demokrasi öne çıkmakta ve İslami bir geleceğin tasavvuru ve cemaat olgusundan çok demokrasi ve ‘birey’ merkezli bir anlayış ve uygulama söz konusudur.

AKP’nin bir ideolojisi var mıdır? Yoksa, pragmatizm üzerine kurulu bir hareket midir?

İdeolojiye yüklenen anlam önemlidir. Eğer ideolojiyi “temel bir inanç ve o inanca dayalı dünya görüşü” olarak kabul ediyorsak, AKP’nin belirgin bir ideolojisinin olduğundan söz edemeyiz.

AKP, ulusal/uluslararası platformda liberalizmin taşıyıcılığını mı yapıyor yoksa daha farklı bir kimliği ve fikri var mıdır?

AKP’nin ulusal ya da uluslararası platformda liberalizmin taşıyıcılığını yaptığı iddia edilemez. İmparatorluk bakiyesi bir devletin dünya ölçeğinde almış olduğu ekonomik, kültürel ve politik payının artması için çaba gösterdiğinin altını çizmek gerekir.

AKP iktidarı, İslami camianın talep ve ihtiyaçlarının ne kadarını karşılamıştır?

‘Süt ne ise, kaymağı odur’ şeklinde bir atasözümüz var. Aynen bu sözde olduğu gibi AKP iktidarı, artısı ile eksisi ile toplumun İslami v.d. beklentisinin somutlaşmış şeklidir. Yani halk AKP zihniyetinden daha ileride İslami duyarlılığa sahip değildir.

Sizce İslami muhalefetin son 10 yıllık evredeki suskunluğunun nedenleri nelerdir?

Körfez Savaşı sonrası gerek ‘YALTA’nın revize edilmesi eğilimleri ve gerekse bölgesel siyasi gelişmeler Türkiye’nin daha istikrarlı bir hükümet ve yönetime ihtiyacının olduğu gerçeğini ortaya çıkarmıştır. Bu nedenle iktidar ve muhalefet görevi, ikisi birden AKP’ye verilmiştir.

AKP iktidarı; İslami muhalefetin önünde bir engel midir? Yoksa alan açan, destekleyen bir unsur mudur?

Türkiye’de Tevhid’e dayalı İslami bir muhalefetten söz etmek mümkün değil. Ama kendilerini İslami muhalefet olarak algılayan gruplar, cemaatler mevcuttur. Şüphesiz algı ile gerçek aynı değildir. Olmayan bir şeye engelden de söz edilemez...

ŞBurhan Kavuncu ile yapılan röportaj;

“Milli görüş gömleğini çıkardık” diyen Erdoğan özeliyle beraber AKP kadrolarının ne ölçüde ve ne minvalde değiştiğini söyleyebiliriz.

Ak Parti ve Tayyip Erdoğan, Milli Görüş geleneğine çok aykırı bir değişim çizgisi izlemedi. Erbakan Hoca her ne kadar İslamcı ve antisyonist nitelikli politikalarını sonuna kadar sürdürmüş görünse de, iktidar arayışları içerisinde Refah Partisi'nin dönem dönem uzlaşma/ değişim çabalarına girdiğini hatırlıyoruz. Özellikle Cemil Çiçek, Ali Coşkun gibi isimlerle 'daha ılımlı' bir yapıya yöneldiklerinde “Refah Partisi ANAP'laşıyor mu” başlıklı bir yazı yazdığımı hatırlıyorum. Erbakan hoca bütün çabalarına rağmen iktidarda kalamayınca tekrar radikal politikalara yöneldi. Tayyip Erdoğan ise, Hoca'nın yapamadığını başararak küresel güç odaklarının desteğini kazandı, bunun için de “gerekirse Milli Görüş gömleğini çıkarmayı” bile göze aldı. Arap ülkelerinde bu çizgiye paralellikler gösteren İhvan ve benzeri gruplardaki “değişim temayülleri” göz önüne alınırsa, 'gömlek çıkarma' geleneğinin sadece RTE'ye ve milli görüşçülere mahsus olmadığını, 'Hocaefendi Cemaati'nden İhvan'a Müslümanlar daki iktidar tutkusunun ne kadar yaygın ve sınırsız olduğunu görebiliriz. Hatta benzer 'Hocaefendi' ve 'Cemaatler'e sadece arap âleminde değil İslam dünyasının başka yerlerinde de sıkça rastlayabiliriz.

AKP'nin bir ideolojisi, bir kimliği var mıdır? Yoksa, ulusal/uluslar arası platformda liberalizmin taşıyıcılığını mı yapıyor?

AK Parti uluslar arası alanda ılımlı/ uzlaşmacı İslam'ın önde gelen temsilcisidir. Bunda Türkiye'nin tarihi liderlik pozisyonu da etkilidir, Onların kendilerine/ birbirlerine liberal, neoliberal demelerinin bir önemi yok. İzm'lerle kendilerine ilkeli- köşeli görüntüler oluşturmak isterler ama en büyük ilkeleri pragmatizmdir.

Sizce İslami muhalefetin son dönemlerdeki suskunluğunun nedenleri nelerdir?

AK Parti sadece İslam ülkelerinde değil Türkiye'de de İslamcı gruplar üzerinde etkilidir. Hatta diyebiliriz ki, bizdeki 'radikal' İslamcılar birçok dış politik mevzuda, hatta dâhili konularda AK Parti vesayetine girmişlerdir. Kürt sorunundan Suriye'ye kadar...

Tabii bunda Müslüman halkın inançlarını nispeten özgür bir şekilde yaşama imkânlarına kavuşması etkili olmuştur. Türkiye tarihi, Kemalist despotizme karşı halkın nispeten nefes alabildiği sağcı iktidarlar eliyle varlığını sürdürebilme çabalarının tarihidir. AK Parti iktidarı da, tipik sağcı/ muhafazakâr bir iktidarın bütün özelliklerine sahiptir. Özellikle Ergenekoncu derin güçlerin tasfiyesi bu iktidarın en önemli başarısıdır.

Kendilerini geleneksel sağcılıktan bu kadar ayırıştırdıktan sonra, Türkiye İslamcılarının sağcı bir çizgiye sürüklenmeleri bu kadar kolay olmamalıydı. (Milli Görüş'ün ve Türkiye İslamcılığının tarihi, DP-AP sağcı geleneğinden ayrışarak bağımsız Müslüman kimliğinin oluşum süreci idi. Şimdi gerileme hatta bu kimliğin yeni bir sentezle ortadan kalkışını izliyoruz). Küresel alanda 11 Eylül

2000’de başlayan “siyasal İslam’ın tasfiyesi” Türkiye’de AK Parti eliyle büyük ölçüde başarılı oldu. 28 Şubat sopasının da bu ehlileşmeye büyük katkısını inkâr edemeyiz.

AKP iktidarı; İslami muhalefetin önünde bir engel midir? Yoksa alan açan, destekleyen bir unsur mudur?

Müslümanlar, kendilerine ait ilkeleri, politikaları ve hedefleri olursa her ortamda çalışma alanları bulabilirler.

Sağcı muhafazakâr bir iktidar bize daha fazla faaliyet programını daha özgür bir şekilde gerçekleştirme imkânını verebilir. Kendimizi ondan farklı görebiliyorsak eğer. Farklı hedeflerimiz varsa. Yoksa şimdi olduğu gibi “muhalefet edecek bir konu olmaması” yanında, “iktidarı yıpratmama”, “düşmanlara koz vermemeye” gibi saiklerle, daha da kötüsü tavır ve politikalarımızın iktidar tarafından belirlenmesi gibi durumlarda, Parti’yle bütünleştiğimiz gibi parti politikalarıyla da bütünleşiriz. Maden işçisi, tersane işçisi, Uludere katliamı için değil ama Suriye’de güvenlik şeridi oluşturmak isteyen devletlere destek sağlamak için meydanlara çıkarız.

Gerçi bu tür tutarsızlıklarımız geçmiş dönemlerde de vardı. Ülkeye egemen olan güçlerin politikalarıyla çok da çatışmayan eylem konuları hep daha çok işimize gelmiştir. Ezilenlerin sorunlarını ‘dini bir sorun’ olarak görmemek ise, bence akidevi bir problem.

Sonuç

Müslümanlar ile AKP arasındaki ilişkiyi İslamî hassasiyetle siyasi, ahlaki ve sosyo-psikolojik boyutlarıyla irdelediğimiz bu çalışmada, somut kazanım veya kayıplarımızdan ziyade soyut ve uzun vadeli etkilerini değerlendirmeye çalıştık. AKP özelinde liberal düşünce ve anlayışın, Müslümanları sürüklediği uçuruma, ferdiyetçi hayat tarzlarının/çıkar amaçlı anlayışların Müslümanlar arasındaki ayrışmayı derinleştirdiğine ve kavramlarımızla oynandığı bu süreçte Müslümanların bilinç kaybına/sessizliğine dikkat çekmek istedik.

Özgürlük ve demokrasi söylemlerinin revaçta olduğu günümüzde Müslümanların iktidar nimetlerinden faydalanıp elde ettiği kazanımlar refah düzeylerini arttırmış olabilir. Fakat özgürlükle ilgili aynı düzelmeye bahsedemeyiz. Çünkü özgürlüğün değişken tanımı, iktidar için özgürlük alanı görünen herhangi bir şeyin bir Müslüman tarafından inandıklarından verilen ödünler olarak anlaşılabilir. Amaç açılan özgürlük alanlarında refah içinde yaşamak mı, yoksa kendi kimlik ve dilimizle mücadele verip özgürlüğümüzü elde etmek mi? Birçoklarına göre açılan özgürlük alanlarına ancak değişerek girilmesine müsaade edilmiştir. Bu alanları kullanarak İslamî bir gelişim ve muhalefet sergilenince, devlet refleksi yeniden devreye girmiş ve talepler ivedilikle bastırılmıştır. Devleti değiştireceği umuduyla devletle evlenen AKP'nin, kendisi değişmiş ve statükonun yeni yüzü olarak onu daha kuvvetli bir şekilde temsil etmeye başlamıştır. İktidara geldiği zamanlardaki konjonktürel şartları çok iyi kullanan AKP, hasta adam konumuna geri dönen Türkiye'yi ayağa kaldırmış ve bir kalkınma hareketi başlatmıştır. Sağladığı bu iktisadi/siyasî kalkınma ve refah havasından dolayı halk nezdinde cazibe merkezi konumuna gelmiştir. Hitabetinin güçlü oluşu sürekli vurgulanan Erdoğan, şahsi özelliklerinin dışında medyayı da avucunun içine alarak İletişim tekniklerini çok iyi kullanmış ve kamuoyunu istediği doğrultuda yönlendirerek halkın gönlünde tahtını sağlamlaştırmıştır. Erdoğan özelinde AKP çizgisinin geldiği bu konum sorgulanamaz, eleştirilemez bir boyut kazanmıştır. Diğer kesimleri ayrıca değerlendirebiliriz, ama İslamî cenahtan bile Recep Tayyip Erdoğan'a ucu açık bir dokunulmazlık bahşedilmiştir. En ufak bir eleştiride savunma mekanizmaları devreye girmekte, eleştiride bulunan kişi derhal "kötü çocuk" konumuna düşürülüp ötekileştirilmektedir. Bazıları tarafından son halife olarak lanse edilen Erdoğan, Post-modern bir diktatöre dönüşmüştür diyebiliriz.

Tarihin bize gösterdiği en acı tecrübelerden biri de iktidar mücadelesi için herkesin eriyip bittiği gerçeğidir. Büyük emekler sonucunda elde edilen güç kutsanmaya başlandığı anda kendi karışına benzemeye başlayacaktır. Bu gerçekleştiğinde de omuzlarımız üzerinde taşıdığımız iktidarlar bir dönem çatıştığımız statükoları teşkil edecektir. İktidarlar değişebilir, ama bu toplumdaki İslami dinamikler ve muhalefet odakları bakidir. Bu noktada Müslümanların iktidar şarhoşluğundan sıyrılıp AKP sonrası düşünmesi ve derin bir özeleştiri yaparak uzun vadeli hesaplar yapması gerekmektedir.

Faydalanılan Kaynaklar ve Katkıda Bulunanlar

Atasoy Müftüoğlu

Rıdvan Kaya

Burhan kavuncu

Süleyman Arslantaş

Ali Bayramoğlu

Ali Bulaç

M.Fatih Ünal

Kadir Yılmaz

Yağmur Can

Misyon ve Vizyonumuz

ARGE Enstitü bölgesel ve evrensel konuları ele alan, araştıran, özgür, özgün ve dinamik gençlerden müteşekkil bir düşünce kuruluşudur. Dejenere olmuş kavramları tekrar okuyarak gerçekliklerini bulmaya, gündeme getirmeye cesaret edilemeyen sorunlu ulusal/ uluslararası mevzuları araştırıp farkındalık sağlayarak kamuoyuna ve karar verme mekanizmalarına olumlu katkılarda bulunmayı amaçlamaktadır.

Başlangıç aşamasında düşünce kuruluşu olarak işlev gören ARGE Enstitü, güncel konuları ele alırken tarihî derinliğimizi göz ardı etmeden belirlenen konulara dair araştırmalarını periyodik olarak yayınladığı analiz, dosya ve raporlarla ilgili kişi ve kurumlara sunmaktadır. Sonraki süreçlerde kurumsal yapılanmasını tamamlayarak yoluna devam edecek olan oluşumumuz orta ve uzun vadede dil, medeniyet, kültür ve toplumsal bilimlerden bugünü okuyarak geleceğin inşasına pozitif katkılar sağlamayı, akademik düzeyde seminerler düzenleyerek eğitim ve bilgilendirme faaliyetlerinde bulunmayı amaçlamaktadır.

Hiçbir kurum-kuruluşa, mezhep-meşrebe angaje olmadan, kısır düşüncelerden sıyrılmış ve partizan kaygılardan uzak, etnik ayrım gözetmeksizin, çıkar amaçlı değil fayda amaçlı çalışacak olan oluşumumuz; Siyasi, İslami, Sosyal, Ekonomik, Kültürel alanlarda farklı okumalarla değer üretmeyi amaçlamaktadır. Kavram kargaşası ve dejenerasyonun minimize edildiği, ortak aklı öngördüğümüz hareketimizde her kesimden fikri destek ve paylaşıma da açığız...

ARGE

Analiz